

Futbol Müsabakalarında Hakemlerin Görev Yetki ve Sorumlulukları

Eyyüp SARIKOL

Öz

Futbol tüm dünyada ilgi çeken sportif faaliyetlerin en önemlileri arasında yer almaktadır. Futbolun seyir güzelliği ile beraber futbol da fazla sayıda terimler bulunmaktadır. Bu terimler futbolun nasıl oynanacağını anlatan ve futboldaki kuralların açıklanmasına yarayan terimlerdir. Günümüz spor müsabakaların da özellikle, futbol branşında spor ahlakına hiç yakışmayan seyir zevkini zedeleyen hatta insanların futboldan uzaklaşmasına sebep olan ahlak ve etik dışı davranışların ana sebebi oyun kuralları bilgisinin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Sporcuların içinde bulunduğu branşın oyun kurallarına hâkim olmamaları özellik de amatör liglerde göze hiç hoş gelmeyen, ardı arkası kesilmeyen itirazlara, tartışmalara hatta büyük kavgalara sebep olmaktadır. Tüm bu olaylar hakemlerin yetki görev ve sorumlulukları içerisindedir. Hakemlerin bu konuda ki tamamlayıcıları eğitimciler ve antrenörlerdir. Spor eğitimcilerimizin konudaki rolü çok büyüktür. Sporcularımıza önce spor ahlakını öğretmeli ve oyun kuralları hakkında gençlerimizi tüm ayrıntıları ile bilgilendirmelidirler. Dileğimiz amatör müsabakalarda mücadele eden gençlere, sporun içinde parlama umuduyla tüm olumsuzluklara rağmen mücadele eden genç sporculara Hakemler yönettikleri müsabakaları ile örnek olmalı ve ışık tutmalıdır. Bu çalışmanın amacı: Futbol müsabakalarında hakemlerimizin görev ve yetkilerini anlatmak, bu yetkiler çerçevesinde sporcular ile olan iletişimlerinin nasıl olması gerektiğine değinmek, spor ahlakına ve seyir zevkine katkıda bulunabilmektir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Spor, Hakem.

Duties And Responsibilities Of The Judges In Football Competitions

Abstract

Football is one of the most important sporting activities in the world. Football has a lot of terms in football, along with the beauty of the cruise. These terms are the terms that explain how to play football and explain the rules in football. The main reason for the morality and unethical behaviors that are causing the excitement of cruising, which is not suitable for sports ethics in football branch and which cause people to get away from football, arises from lack of knowledge of game rules. The fact that the athletes do not dominate the rules of the game does not appeal to amateur leagues and cause controversial objections, controversies and even big fights. All these events are within the duties and responsibilities of the arbitrators. The referees are complementary trainers and coaches. Our sports trainers have a great role in the subject. We must first teach our athletes about sports ethics and inform our young people about the rules of the game in full detail. We wish the young people struggling in amateur competitions, in spite of all the adversities in the hope of glowing in the sport, young athletes struggling against the referees should be an example with their competitions and shed light. The purpose of this study is to explain the duties and powers of our referees in football competitions, to talk about how their communication with athletes should be within the framework of these competencies, to contribute to sports ethics and enjoyment of pleasure.

Keywords: Football, Sport, Referee

GİRİŞ

Son zamanlarda spor denilince akla, toplumdaki herkesin hayranlık ile izlediği futbol branşı gelmektedir. Futbol ile ilgili tüm organizasyonlar büyük ilgi ve heyecanla takip edilmektedir. Futbol'un bu kadar popüler olması ve kitleleri peşinden sürüklemesi birçok bileşene bağlıdır. Bunların başında ekonomi, şöhret, reklam, medya gelmektedir. Futbol çok büyük bir camiadan oluşmaktadır. Bu camia içerisinde seyirciler, futbolcular ve hakemler yer almaktadır. Müsabakanın hakemi seyirciler ile futbolcular arasında ve sporcular arasında köprü rolünü üstlenmekte beraber bir yandan da müsabakanın futbol oyun kurallarına göre değerlendirmesini yapabilmelidir.(Orta 2000). Bir futbol müsabakasında oyun içindeki heyecanın, tempunun, seyir zevkinin güzel olmasında hakemin rolü çok ama çok önemlidir. Hakem; düzgün yaşantısı, dürüst kişiliği ve kimliğe sahip olan sporcu psikolojisinden ve toplumun sosyo kültürel yapısından anlayan, insanın bireysel ve toplumsal davranışlarını değerlendirebilen müsabaka alanına gelişinden, müsabaka alanını terk edene kadar hareketleriyle topluma örnek olması gereken kişidir. Hakemlerin verdiği kararlar müsabakanın kaderini doğrudan etkileyeceği için hakemler futbol branşında en önemli yapıtaşdır. Dünyada futbol müsabakaları hızlı bir tempoda geçmekte, futbolcular müsabaka boyunca sahanın her tarafına yayılmaktadır. Hakemler kararlarını verirken sahanın her yerine hakim olmak zorundadır. Futbol oynanması basit ve keyif veren bir oyun olması gençlerin ilgi odağı haline gelmiştir. Bir futbol hakeminin; müsabaka süresince üst düzey performans sergilemesi için oyunla ilgili kendisinden beklenen fiziksel talepleri karşılaması, mental hazırlığını yapması ve oyun kurallarına tamamen hâkim olması gerekir. Ayrıca, hakemin müsabaka esnasında fiziksel ve psikolojik yükün altında olmasına karşın, müsabaka boyunca her an hızlı karar verebilmesi ve bu kararları uygulayabilmesi çok önemlidir. Hâkim ile hakem arasındaki en önemli fark zamansal açıdan yorumlama ve karar verme süreleridir. (Durna 1997).Futbol hakeminin karar verme özelliklerini şu sözle aktarabiliriz: Lider takımın rehberidir, kuralları değildir. O rotanın şemasını belirler, yönlendirir, çevresini pedagojik ve psikolojik yönden geliştirir. (Martens 1987). Bu kararlılığın devam edebilmesi için hakem kendini her açıdan güvende hissettiği sürece doğru karar verebilir, aynı hâkimlerin korunması gerektiği gibi. Hakemin, rahatça ulaşılabilen ve linç girişiminde bulunulabilecek kişiler oldukları izlenimi, hakem camiası dışında ki kişileri hakeme karşı yapılacak her türlü olayda cesaretlendirir.(Bilgen 2004). Bu sebeple hakem müsabaka süresince kendisine verilen tüm yetkileri iyi bilmeli ve bunları kanunlar çerçevesinde kullanabilmelidir. Bireysel farklılıklar karar verme davranışı üzerinde insanlarda farklılık gösterebilir. Hakemler verdikleri kararlarda bir tutarlılık yakalamak zorundadır. Sosyal baskının hakeme yüklediği sorumluluk; fairplay ruhunda spora müsaade eden, seyir zevkini yükselten, spor ahlakına aykırı davranışlara müsaade etmeyen her yönüyle objektif, kararlı, öz güveni yüksek bir yönetim şekli sergilemektir.(Çelik 2004)

1. Hakemlerin Görevleri:

1.1.Hakemin Yetkisi: Bir futbol müsabakasına, Futbol ile ilgili oyun kurallarını uygulamak ile tam yetkili bir hakem atanır.

1.2 Hakemin Kararları: Kararlar futbol oyun kuralları sınırları içerisinde gelişmesi ve değişmesine uygun sağduyuya sahip olan hakemin taktirine ve oyun kurallarına uygun olarak hakemin karar yeteneğine ve oyunun ruhuna göre verilir. Hakemin bir golün geçerli sayılıp

sayılmaması ve maç sonucunu da dâhil oyun ile ilgili kararları nihaidir.

1.3 Hakemin Yetki ve Görevleri:

a)Oyun kurallarını uygular

b)Oyunu diğer hakemler ile iletişime geçerek yönetir.

c)Oyunun yeniden başlamasını işaret eder ve denetimini yapar.

d)Oyunun süresini oyun kuralları çerçevesinde belirler, uzatma dakikalarını müsabakada yaşanan olay ve durumlara göre işaret eder.

e)Müsabaka sırasında ve sonrasında yaşanan bütün olayların bilgisini içeren raporunu ilgili kurumlara verir.(Futbol Oyun Kuralları Kitabı 2018-2019-TFF)

f)Müsabaka öncesi inceleme öncesi oyun alanına girdiği andan oyun alanını ter ettiği ana kadar disiplin cezası verme yetkisine sahiptir.

g)Eğer müsabakanın başında henüz oyun alanına giriş yapılmadan önce bir sporcu ihraç gerektiren bir ihlalde bulunursa, hakem o sporcunun müsabakada oynamasını engelleme yetkisi vardır.

ğ)Hakem müsabakanın başlangıcında oyun alanına geldiği andan müsabaka bitimine kadar sarı ve kırmızı kart göstermeye ve oyun kurallarının izin verdiği müsabakalarda bir oyuncuyu geçici olarak oyun dışı bırakma yetkisi vardır.

h)Spor ahlakına yakışmayan hareketler yapan takım yetkililerini cezalandırır ve gerekirse oyun alanından ve çevresinden uzaklaştırır.

i)Hakem maçı yönetmek için görevlendirildiyse futbolu oyun kurallarını çok iyi bilmek zorundadır. Fakat oyun kurallarını bilmek yeterli değildir, bu bilgisini saha yansıtarak fizik ve kondisyonu ile herkese örnek olmalıdır.(Collina 2004) ,

ı)Temposu ve sertliği üst düzey olan bir müsabakada, futbolcunun rakibine yapmış olduğu sert müdahalede, rakibin sağlığını tehlikeye sokacak nitelikteki hareketlerde, rakip sporcu için tehlike arz eden, yerden kayarak yapılan müdahalelerde müsabakanın hakemi anında oyuna müdahale ederek gerekli cezayı vermelidir (Çetiner 2000).

j)Müsabaka sonunda skor ve süre raporu tutar, tespit ettiği düzensizliklerle birlikte gerçekleşen tüm olayları detaylı olarak anlatan bir rapor tutar, tutmuş olduğu raporu Türkiye Futbol Federasyonuna ve diğer ilgili kurumlara sunar. (Erişim 2004).

1.4 Hakemlerin Sorumlulukları:

a)Müsabakanın oynanacağı oyun alanının veya çevresinin veya hava şartlarından dolayı bir

müsabakanın oynanıp oynanmaması ile ilgili alacağı kararlardan,

b)Her hangi bir nedenle bir müsabakanın tatil edilmesi ile ilgili alacağı karardan,

c)Tribündeki olaylar veya bir seyircinin oyuna müdahalesinden dolayı müsabakanın durdurulup durdurulmaması ile ilgili alacağı karardan,

d)Müsabaka esnasında sakatlanan veya kanaması olan bir sporcunun tedavi maksadı ile oyun alanından çıkarılması için oyunun durdurulup durdurulmaması ile ilgili aldığı karardan,

e)Bir sporcunun herhangi bir ekipmanı ve giysisine izin verilip verilmeyeceği ile ilgili aldığı kararlardan,

f)Yetkisinin bulunduğu yerlerde, müsabaka alanının etrafında herhangi bir kimsenin(Fotografçılar, kolluk kuvvetleri, takım ve stadyum görevlileri ve diğer medya mensupları dahil olmak üzere) bulunmasına müsaade edip etmemesi ile ilgili aldığı kararlardan

g)Oyun kurallarına göre verdiği veya FIFA, ulusal futbol federasyonu veya müsabaka yönetmeliklerine göre oynanan bir maçtaki yetkilerine bağlı olarak verdiği tüm kararlardan sorumludur.

ğ)Gördüğümüz kadarıyla, müsabakanın hakemi sade bir insan değildir. Bütün gözler onun üzerindedir. Her hareketi her dediği tüm kamuoyunca yakından takip edilmektedir. O, halkın atan kalbidir, can damarıdır. Tüm bu yüklenen sıfatlardan dolayı güveni ve şeffaflığını üst düzeyde tutmak ve bunu her daim korumak zorundadır.(EPAK 1997).

h)Hakem; oyun alanı içerisinde ve saha dışında gerçekleşen olaylarla mücadele ederken aynı zamanda iyi bir fiziki yapısına, yoğun konsantre gücüne ve sağlam bir duruşa sahip olmakla yükümlüdür. Tüm çevresine ışık tutan düzgün bir kişilik içerisinde, insanlara yararlı olma arzusu içerisinde, topluma örnek vizyonu ile önder ve lider olmak mecburiyetindedir. (Tokat 2004)

Hakemler aşağıdaki durumlardan sorumlu tutulmazlar:

a)Bir sporcu, yetkili ve seyircinin herhangi bir şekilde yaralanmasından ve sakatlanmasından,

b)Müsabaka alanında herhangi bir malzemeye gelecek zarardan,

c)Futbol oyun kurallarına bağlı olarak, Hakemin bir maçı oynatması, durdurması ve yönetmesi ile ilgili alacağı kararlardan ve kulüplerin uğradıkları kayıplardan sorumlu değildir.

2.Diğer Hakemlerin Görevleri:

a) Bir futbol müsabakasına iki yardımcı hakem, dördüncü hakem, iki ilave yardımcı hakem ve yedek yardımcı hakem olmak üzere diğer hakemler başlığı altında maçlara atanabilir.

b) Müsabakaya atanan bu diğer hakemler; oyun kurallarına uygun olarak, maçın kontrol

edilmesinde hakeme yardımcı olacaklardır, ancak son karar her zaman hakem tarafından nihai karar verilir. Diğer hakemler hakemin yönetimi altında görevlerini yaparlar, diğer hakemlerin göstermiş olduğu karara hakem uymaya bilir.

c) Gereksiz müdahale veya hakem camiasına yakışmayan hareketler söz konusu olduğunda, hakem herhangi bir diğer hakemin görevine son vererek, mevcut durumu yetkili kurumlara rapor verme yetkisine sahiptir.

d) Müsabakada görevli olan diğer hakemler (yedek yardımcı hakem hariç) müsabakanın hakeminden daha iyi bir görüş alanına sahip oldukları alanlarda gerçekleşen kusur ve ihlaller için, hakeme yardımcı olmalı ve diğer hakemlerin görüş alanları dışında herhangi bir sportmenlik dışı davranışı ilgili kuruluşlara rapor etmelidir. Hazırlanan rapor hakkında hakemi ve diğer hakemleri bilgilendirmelidir.

e)Diğer hakemler, hakeme müsabaka alanının, oyuncuların teçhizatlarının ve topun incelenmesinde ve müsabakanın süresi, faul ve fena hareketler, ihtarlar, ihraçlar, goller ve kayıtlarının tutulmasında müsabakanın hakemine yardımcı olurlar.

f)Türkiye Futbol Federasyonunun belirlemiş olduğu talimata göre müsabakada görev yapamayacak hakemin görevini kimin üstleneceği açıkça belirtilmelidir.

YÖNTEM

Bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan veriler, yerli ve yabancı kaynak ve dokümanlardan elde edilmiştir. Bu çalışmanın evrenini Türkiye futbol federasyonuna bağlı olarak liglerinde görev alan; klasman hakemleri ve İl hakemleri oluşturmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmamızın sonucunda elde ettiğimiz veriler ve futbol federasyonuna bağlı faal futbol hakemlerimiz ile yaptığımız görüşmeler sonucunda hakemlerimiz FIFA'nın yayınlamış olduğu futbol oyun kuralları kitabında ve bağlı oldukları Türkiye Futbol Federasyonu talimatlarındaki hakem yetki ve sorumlulukları aktarılmıştır. Bu çalışmanın asıl amaçlarında biriside faal futbol hakemlerimizin futbol oyun kuralları çerçevesinde belirlenen yetki ve sorumlulukları ile beraber eğitimci rolünde ki üstlendikleri sorumluluklarını araştırmaktır. Futbol; seyirci, kulüpler, sporcular ve hakemleri ile büyük bir zincirin halkalarıdır. Günümüz futbolunun dünya standartlarında olması için futbol okullarımıza ve bu okullardaki eğitimcilerimize çok büyük rol düşmektedir. Futbol bilgisi, spor ahlakı, futbol oyun kuralları, sporcu terbiyesi en alt yapılardan başlamaktadır. Elimizdeki minicik fidanları en iyi şekilde yetiştirmek bizim asli görevimiz arasında yer almaktadır. Unutmamalıyız ki; bilgi her zaman için güçtür. Sporcularımız icra ettikleri spor branşlarının tüm kurallarını öğrenirler ve bunu sahaya yansıtırlarsa, futbol müsabakaların da göze hiç hoş gelmeyen kavga, gürültü, şiddet içerikli olaylar yaşanmaz. Futbol günümüzün en popüler spor branşıdır.

Bizler bu branşı her gecen gün farklı bakış açıları ile geliştirmeli ve gençlerimize örnek olmalıyız. Bu halkalar birbirini tamamlarsa futbolda seyir zevki, ahlak ve tüm güzellikler ortaya çıkar. Bu halkanın en büyük dışısını eğitimcilik ve önleyicilik rolünü üstlenen futbol hakemlerimiz oluşturmaktadır. Hakemlerimiz müsabakanın her anında sahanın tüm kontrolünü elinde tutmak zorundadır. Futbol müsabakalarında özellikle amatör müsabakalarda spora ve seyir zevkine hiç yakışmayan olaylar yaşanmaktadır, işte bu safa da hakemlerimize çok büyük iş düşmektedir. Hakemlerimiz müsabaka boyunca önleyici hakemliklerini ortaya koymalıdır ve sporcuları futbol oyun kuralları hakkında bilgilendirmelidirler. Hakemlerimiz yetki ve sorumluluklarını çok iyi bilmeli, bu bilgi ışığında futbol camiasına ışık tutmalıdırlar. Bilgilerini önleyici hakemlikleri, beden dili, jest, mimik ve estetiği ile sporculara aktarabilirlerse sahada eğitimcilik rollerini tamamlamış olurlar. Dünyada ve özellikle ülkemizde hakemler hakemler ve sporcular arasında iletişim sıkıntısı yaşanmaktadır. Bu sıkıntının giderilmesinde de hakemlerimize büyük iş düşmektedir. Hakem sahada her zaman güler yüzlü iyi niyetli ve kararlı duruşunu yansıtmalı, vizyonu, diksiyonu ve profili ile insanlara örnek olmalı. Çünkü; hakemler seçkin ve özel insanlardır.

KAYNAKLAR

Collina P (2004) Benim Oyun Kurallarım, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Orta L (2000) Dünya’da ve Türkiye’de Futbol Hakemliğinin Başlangıcı ve Gelişimi Semineri, Onsekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Çanakkale.
(Futbol Oyun Kuralları Kitabı 2018-2019-TFF)

EPAK (1997) Türkiye Futbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu Hakem ve Gözlemci Rehberi, Türkiye Futbol Federasyonu Yayını, Ankara.

Çetiner M (2000) Futbol Eğitim Dergisi, Türkiye Futbol Federasyonu Yayını,Sayı:20.

Bilgen G (2004) Alman Hakemlik Sistemi ve Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, Konstanz
Almanya

Durna E (1997) Türkiye’de Futbol ve Hakem, Yıldızlar Matbaacılık, İstanbul.

Çelik S (2004) Hakem, Dördüncü Hakem, Yardımcı Hakem ve Gözlemciler El Kitabı, EPAK
(Eğitim, Planlama, Alt, Komisyonu), Ankara

Martens R (1987) Coaches Guide to Sport Psychology, Human Kinetics Publishers, Illinois.

Tokat M (2004) Hakemin Sesi, Afşaroğlu Matbaası, sayı Ocak-Şubat, Ankara.

<http://www.iskur.gov.tr/mydocu/meslek/meslek431.html>